

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/32/2019
Identifikačné číslo spisu:	5114200105
Dátum vydania rozhodnutia:	29.04.2019
Meno a priezvisko:	Mgr. Katarína Beniačová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:5114200105.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloletého U. H., narodeného XX. Z. XXXX, bývajúceho u matky, zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Žilina, so sídlom v Žiline, Hurbanova 16, dieťa rodičov: matky Z. H., bývajúcej v Žiline, C. XX, zastúpenej JUDr. Patriciou Bednářovou, advokátkou v Žiline, Mariánske nám. 31, a otca M. Y., bývajúceho v Žiline, M. XX/XX, t. č. Ústav na výkon trestu odňatia slobody Košice-Šaca, Budovateľská 1, o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu, vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 37 P 1/2014, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 27. októbra 2016 sp. zn. 10 CoP 57/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina rozsudkom z 30. júna 2016 č. k. 37 P 1/2014-217 zveril maloletého U. H. do osobnej starostlivosti matky, ktorá ho bude zastupovať a spravovať jeho majetok, a určil nad jeho výchovou dohľad počas obdobia 12 mesiacov od právoplatnosti rozsudku v časti jeho zverenia do osobnej starostlivosti matky. Otcovi uložil povinnosť prispievať na výživu maloletého sumou 65,- eur mesačne od 1. decembra 2012, a to do 5. dňa mesiaca, na ktorý sa výživné poskytuje, k rukám matky a povinnosť uhradiť nedoplatok na zročnom výživnom za obdobie od 1. decembra 2012 do 31. júla 2016 v sume 2 850,- eur, ktorý mu povolil splácať v mesačných splátkach po 95,- eur spolu s bežným výživným. O úprave styku rozhodol tak, že otcovi obmedzil stretávanie sa s maloletým tak, že je oprávnený stretávať sa s ním len s predchádzajúcim súhlasom príslušného úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v mieste bydliska maloletého, a to v rozsahu a v termínoch určených psychológom pracujúcim na príslušnom úrade práce, sociálnych vecí a rodiny a len za jeho prítomnosti. Matke uložil povinnosť písomnou formou informovať otca o zdravotnom stave a študijných výsledkoch maloletého vždy k prvému dňu daného kalendárneho štvrťroka a otcovi povinnosť oznámiť matke prostredníctvom úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v mieste bydliska maloletého adresu, na ktorú mu má byť táto informácia zaslaná, a to do 7 dní od doručenia rozsudku a v prípade zmeny adresy do 7 dní od tejto

zmeny. Zároveň rozhodol, že žiaden z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov konania.

2. Krajský súd v Žiline na odvolanie otca rozsudkom z 27. októbra 2016 sp. zn. 10 CoP 57/2016 potvrdil napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch o zverení maloletého do osobnej starostlivosti matky vrátane jej oprávnenia maloletého zastupovať a spravovať jeho majetok, o určení dohľadu nad výchovou maloletého počas obdobia 12 mesiacov od právoplatnosti tohto rozsudku, o uložení povinnosti otcovi prispievať na výživu maloletého sumou 65,- eur mesačne od 1. decembra 2012, o uložení povinnosti otcovi uhradiť nedoplatok na zročnom výživnom od 1. decembra 2012 do 31. júla 2016 v sume 2 850,- eur vrátane povolenia splátok a o uložení povinnosti matke informovať otca o zdravotnom stave a študijných výsledkoch maloletého, vrátane povinnosti otca prostredníctvom úradu práce, sociálnych vecí a rodiny oznámiť adresu, na ktorú má byť informácia zasielaná. Rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o úprave styku zmenil tak, že otec je oprávnený po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody stretávať sa s maloletým v rozsahu jednej hodiny mesačne na úrade práce, sociálnych vecí a rodiny príslušnom podľa miesta bydliska maloletého za prítomnosti kvalifikovaného pracovníka úradu práce, sociálnych vecí a rodiny. Termín stretnutia určí úrad práce, sociálnych vecí a rodiny príslušný podľa bydliska maloletého tak, aby otec a matka boli o termíne informovaní aspoň 5 dní vopred. Matke uložil povinnosť zabezpečiť prítomnosť maloletého na určenom termíne stretnutia. Zároveň rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal otec maloletého dieťaťa dovolanie, v ktorom navrhol, aby „dovolací súd rozhodol rozsudkom podľa § 449, § 450 C.s.p.“. Pri jeho podaní nebol zastúpený advokátom ani nepreukázal, že sám má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením z 24. mája 2017 sp. zn. 4 Cdo 8/2017 odmietol dovolanie otca maloletého dieťaťa. V odôvodnení konštatoval nesplnenie osobitnej podmienky dovolacieho konania spočívajúcej v povinnom zastúpení dovolateľa advokátom v zmysle § 429 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „C.s.p.“).

5. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) nálezom z 13. novembra 2018 sp. zn. III. ÚS 757/2017 zrušil uznesenie najvyššieho súdu z 24. mája 2017 sp. zn. 4 Cdo 8/2017 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Vychádzal zo zistenia, že dovolateľ zobral na vedomie poučenie odvolacím súdom o povinnosti právneho zastúpenia jeho osoby v dovolacom konaní, avšak so svojou žiadosťou o ustanovenie advokáta dôvodiac svojou nemajetnosťou sa neobrátil na kompetentný subjekt, teda na Centrum právnej pomoci, ale na samotný všeobecný súd. Ústavný súd uviedol, že bolo úlohou najvyššieho súdu zhostiť sa ochrany práv dovolateľa, hoc aj prostredníctvom okresného súdu, u ktorého bolo dovolanie podané, a to aktuálnym poučením o spôsobe splnenia podmienky povinného právneho zastúpenia, teda poskytnutím informácie o možnosti obrátiť sa so svojou žiadosťou o ustanovenie advokáta pre účely zastupovania v dovolacom konaní na Centrum právnej pomoci alebo aspoň náležite odôvodniť, prečo k takému kroku nebolo pristúpené. Uvedený (ne)postup najvyššieho súdu vyhodnotil ústavný súd ako nezlučiteľný so základným právom dovolateľa na súdnu ochranu a jeho právom na spravodlivý proces.

6. Ústavný súd síce zrušil predchádzajúce uznesenie najvyššieho súdu vydané v tejto veci z dôvodu nepoučenia dovolateľa o možnosti obrátiť sa so svojou žiadosťou o ustanovenie advokáta pre účely zastupovania v dovolacom konaní na Centrum právnej pomoci, avšak z vyjadrenia Centra právnej pomoci na dopyt najvyššieho súdu vyplynulo, že dovolateľ medzičasom podal dve žiadosti o poskytnutie právnej pomoci v dovolacom konaní, pričom o oboch bolo rozhodnuté negatívne. Okrem toho, bol v predmetnom konaní dodatočne súdom prvej inštancie poučený podľa § 160 ods. 2 C.s.p. o práve zvoliť si advokáta, alebo obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (č.l. 326). Z uvedeného dôvodu nepovažoval najvyšší súd za potrebné, aby dodatočne opätovne poučil dovolateľa o možnosti obrátiť sa na Centrum právnej pomoci.

7. Následne Centrum právnej pomoci listom zo dňa 5. apríla 2019 v reakcii na výzvu najvyššieho súdu oznámilo, že otcovi maloletého dieťaťa rozhodnutím sp. zn. 10248/2017-KaKE zo dňa 18. augusta 2017

nepriznalo nárok na poskytnutie právnej pomoci vo veci dovolacieho konania proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 27. októbra 2016 sp. zn. 10 CoP 57/2016. Toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 23. augusta 2017. Centrum právnej pomoci ďalej uviedlo, že medzičasom rozhodovalo o opätovnej žiadosti dovolateľa, pričom rozhodnutím sp. zn. KaKE 7353/2019 zo dňa 15. marca 2019 rovnako nepriznalo žiadateľovi nárok na poskytnutie právnej pomoci. Toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 20. marca 2019.

8. Najvyšší súd po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) účastník konania, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 C.s.p.), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

9. Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.). Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je a/ dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b/ dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c/ dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C.s.p.).

10. Z citovaných ustanovení vyplýva, že právna úprava civilného sporového konania účinná od 1. júla 2016, stanovujúc osobitnú podmienku dovolacieho konania, vyžaduje, aby bol dovolateľ (okrem prípadov, na ktoré sa vzťahuje § 429 ods. 2 C.s.p.), zastúpený advokátom a aby podané dovolanie bolo spísané advokátom.

11. Postup súdu prvej inštancie v prípade nesplnenia osobitnej podmienky dovolacieho konania (§ 429 ods. 1 C.s.p.) upravuje § 436 ods. 1 C.s.p., podľa ktorého vtedy, keď má dovolanie vady podľa § 429 C.s.p. a dovolateľ nebol riadne o povinnosti podľa § 429 C.s.p. poučený v odvolacom konaní, súd prvej inštancie vyzve dovolateľa na odstránenie vád a poučí ho o následkoch neodstránenia vád dovolania.

12. Ustanovenie § 436 ods. 1 C.s.p. predstavuje jedinu (výnimočnú) procesnú situáciu, v ktorej súd prvej inštancie prihliada na existenciu vád dovolania a dovolateľa vyzýva na ich odstránenie. Tento postup súdu prvej inštancie sa týka výlučne vád dovolania v zmysle § 429 ods. 1 C.s.p. a ich výskytu v prípade absencie (alebo nedostatočného) poučenia dovolateľa odvolacím súdom.

13. Procesná situácia, pri ktorej súd prvej inštancie prihliada na vady dovolania a dovolateľa vedie k ich odstráneniu, nenastáva v prípade existencie vád podľa § 429 C.s.p. vtedy, keď bol dovolateľ riadne poučený odvolacím súdom o náležitostiach dovolania a zastúpení dovolateľa v dovolacom konaní (rovnako táto situácia nenastáva pri zistení iných vád, než sú vady dovolania v zmysle § 429 C.s.p.). V takom prípade súd prvej inštancie dovolateľa nevyzýva na odstránenie vád dovolania a spis bez ďalšieho predkladá na rozhodnutie dovolaciemu súdu.

14. V danom prípade otec maloletého dieťaťa nemá právnické vzdelanie a nejde o dovolateľa uvedeného v § 429 ods. 2 C.s.p. Dovolaním napadnuté rozhodnutie obsahuje riadne poučenie odvolacieho súdu o náležitostiach dovolania a potrebe zastúpenia dovolateľa v dovolacom konaní (§ 393 ods. 1 C.s.p. v spojení s ustanovením § 429 C.s.p.). Dovolateľ bol aj osobitne poučený o práve zvoliť si zástupcu alebo sa obrátiť na Centrum právnej pomoci, dokonca pred týmto poučením sa na Centrum právnej pomoci obrátil, jeho žiadosti však nebolo vyhovené. Keďže nie je splnená osobitná podmienka dovolacieho konania (§ 429 ods. 1 C.s.p.), nemožno uskutočniť meritórny dovolací prieskum, týmto postupom nebolo porušené právo otca maloletého dieťaťa na prístup k dovolaciemu súdu, ktorý nie je absolútny, ale je obmedzený citovaným zákonným ustanovením sledujúcim legitímny cieľ, ktorým je podanie iba kvalifikovaných podaní (dovolaní) na najvyšší súd ako mimoriadnu opravnú inštanciu.

15. Vzhľadom na uvedené dovolací súd odmietol dovolanie otca maloletého dieťaťa podľa § 447 písm. e/ C.s.p., v zmysle ktorého dovolací súd odmietne dovolanie, ak neboli splnené podmienky podľa § 429 C.s.p.

16. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C.s.p.).

17. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.